

Walk of Peace

Zondag 18 september

Enschede

**Informatie
magazine**

PAX **Vrede.
Wie
durft?**

inhoud

1. De eerste stap
2. Praktische zaken voor onderweg
3. De kaart van de route
4. De routebeschrijving
5. Oecumenische pelgrimage voor gerechtigheid en vrede
6. Woongemeenschap de Wonne, Jacobskerk en Hogeschool Saxion
7. Saxion studenten en docenten actief op Lesbos
8. Synagoge, Hollandia Matzes en Ecocentrum Emma
9. Zelf iets doen: Steun 'Lessen in Vrede'
10. Moskee, Syrisch-Orthodoxe kerk en TETEM
11. Het is Vrede, Vincent Bijlo
12. Muziekcentrum Enschede, ontmoetingsmarkt en afsluiting
13. Enschede voor Vrede
14. Wat gebeurt er verder in de Vredesweek in Enschede?
15. Een beter land, Willem Wilmink

De eerste stap

Graag wil ik de stichting vredesbeweging Pax Nederland complimenteren met de organisatie van de Walk of Peace in Enschede. Een initiatief dat ik van harte ondersteun. Wees welkom in onze mooie gemeente.

Tijdens de Walk of Peace kun je stilstaan terwijl je loopt. Letterlijk genomen kan dat helemaal niet. Maar niet alles in het leven moet je letterlijk nemen.

Stilstaan bij conflicten die we anno 2016 helaas nog steeds kennen op deze wereld: oorlogssituaties als in Syrië, Afghanistan, Ethiopië en Somalië. Stilstaan bij het feit dat vrijheid en vrede helaas niet vanzelfsprekend zijn. Maar ook stilstaan bij vrede in onze directe leefomgeving, wat kan jij bijdragen aan een wereld met meer vrede. Want het gaat niet alleen over vrede elders, het gaat ook over vrede hier, dichtbij, in je eigen omgeving. Met mensen uit andere landen met andere achtergronden met wie je in je directe omgeving in vrede wil samenleven.

Rest me te zeggen dat vrede het minste is dat je als mens mag vragen, terwijl het het grootste is dat je kan krijgen. Tegelijkertijd is het het belangrijkste dat je kan doorgeven. Laat de Walk of Peace voor iedereen een inspiratie zijn op weg naar een vreedzame wereld.

Onno van Veldhuizen

Burgemeester van Enschede

Praktische zaken voor onderweg.

De opening van de Walk of Peace vindt plaats op het Willem Wilminkplein om 13.00 uur. Je kan je aanmelden tot uiterlijk 15.00 uur in de aan het plein gelegen Woongemeenschap de Wonne.

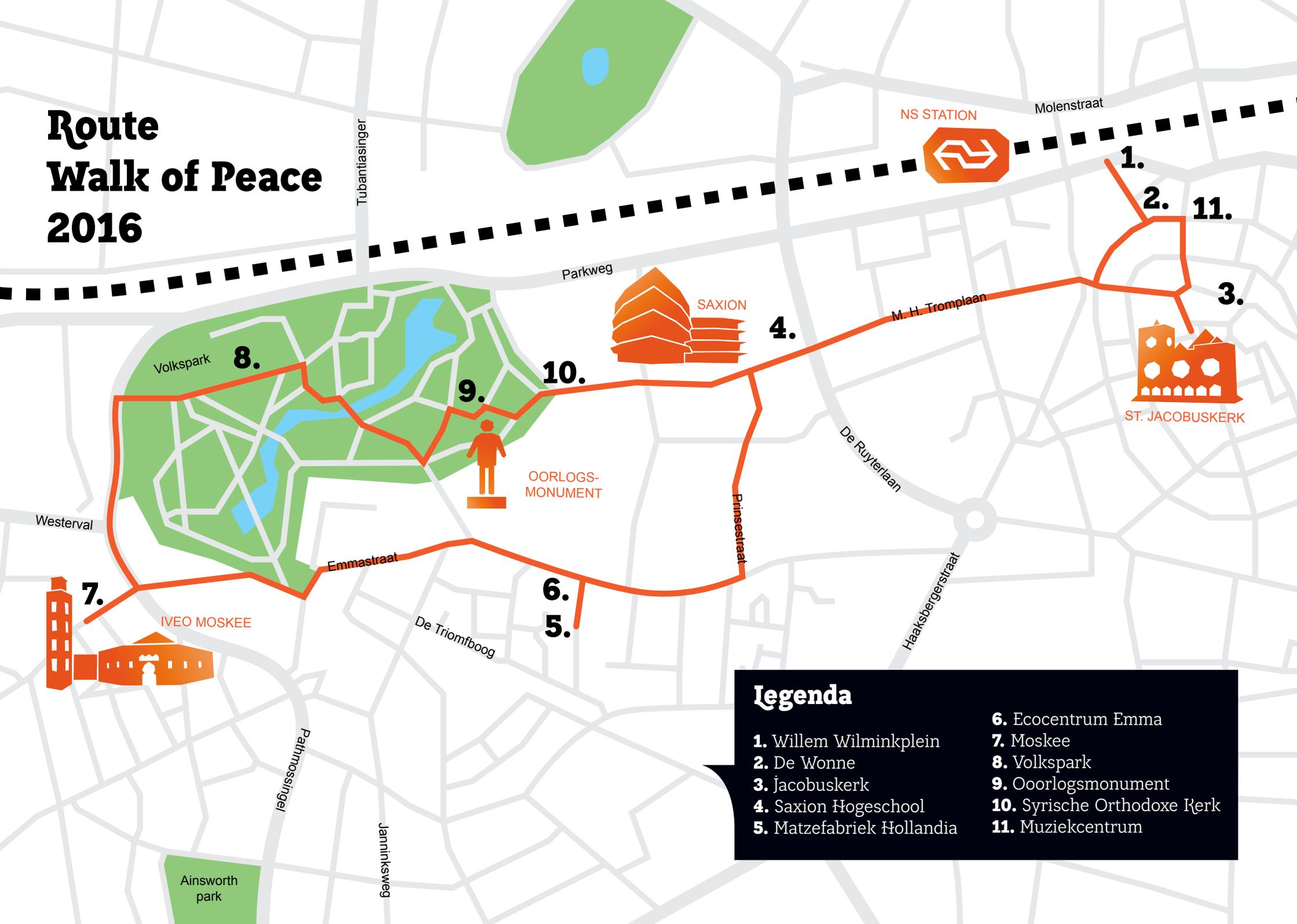
Met het programmaboekje in de hand loop je de route op eigen gelegenheid. Onderweg is er genoeg gelegenheid voor toiletbezoek. Aan het begin van de route biedt het Leger des Heils soep en brood aan en gedurende de wandeling zullen er op verschillende locaties thematische hapjes aangeboden worden. Aan het einde van de wandeling is er een culturele markt in het Muziekcentrum Enschede. Hier zal tevens om 17:00 uur de sluiting van de Walk of Peace plaatsvinden.

De wandeling is 4,5 kilometer lang. Als je meedoet aan alle activiteiten onderweg dan duurt het ruim twee uur voor je bij het einde bent. De activiteiten onderweg zijn uiteraard vrijwillig.

Programma

- ◆ 12.30 - 15.00
Aanmelden in Woongemeenschap de Wonne.
- ◆ 13.00 - 13.30
Opening van de Walk of Peace op het Willem Wilminkplein. Toespraak van burgemeester van Enschede en verschillende religieuze leiders. Daarnaast is er muziek van het Leger des Heils. Aan het einde van de opening zal de vredesvlam ontstoken worden en zullen de religieuze leiders en de burgemeester gezamenlijk de wandeling openen.
- ◆ 13.30 - 17.00
Deelnemers leggen de route van de Walk of Peace in hun eigen tempo af.
- ◆ 15.30 - 17.00
Ontmoetingsmarkt in het Muziekcentrum (foyer).
- ◆ 16.15 - 17.00
Eindgesprek met vertegenwoordigers van diverse Enschedese geloofsgemeenschappen in het Muziekcentrum (podium).
- ◆ 17.00 - 17.30
Officiële sluiting van de Walk of Peace met toespraak.

Route Walk of Peace 2016

Legenda

- 1. Willem Wilminkplein
- 2. De Wonne
- 3. Jacobuskerk
- 4. Saxion Hogeschool
- 5. Matzefabriek Hollandia
- 6. Ecocentrum Emma
- 7. Moskee
- 8. Volkspark
- 9. Oorlogsmonument
- 10. Syrische Orthodoxe Kerk
- 11. Muziekcentrum

Routebeschrijving

1

Het Willem Wilminkplein, waar de **Walk of Peace begint**, vind je door, als je met je rug naar het station staat, linksaf het **Stationsplein** af te lopen. Passeer het restaurant Happy Italy, dan zie je aan je rechterhand het **Willem Wilminkplein**. Hier zal om 13.00 de opening plaatsvinden. Vanuit de soepbus op het plein deelt het **Leger des Heils** soep en brood uit. Achter het podium kijk je tegen de achterkant van woongemeenschap de Wonne aan. Loop onder de grote boom door links het hoekje om. Binnen kan je je aanmelden van 12.30 tot uiterlijk 15.00 uur.

Vanaf de uitgang van de Wonne steek je **Noorderhagen** over en loop je **rechts** de **Bolwerkstraat** in.

Vlak voor het poortje zie je aan je rechterhand café Bolwerk. Dit is het stamcafé van Willem Wilmink, de dichter van het gedicht achterop dit boekje. De straat is genoemd naar één van de zeven bolwerken die de Spanjaarden lieten bouwen in 1587 tijdens de Tachtigjarige oorlog. ('flankerende op malkander, doch so enghe, dat sy niet veel gheweldts mochten teghenstaen')

Loop onder het poortje door **de Oude Markt** op.

Je passeert het monument van de grote stadsbrand van 1862. Daarbij raakten destijds 660 gezinnen dakloos. Na de brand kwam er van alle kanten hulp, die in de analen zelfs 'overvloedig' genoemd wordt. Dakloos geworden gezinnen werden opgenomen bij boeren tot ver in de omtrek. Je passeert ook de Oude Kerk.

2

Rechts achteraan op het plein vind je de **Sint Jacobuskerk**. Jacobus de Meerdere, beschermheilige van de pelgrims en van Santiago de Compostella.

De Jacobuskerk is een van de drie officiële pelgrimskerken in Nederland. Dit kun je onder andere zien aan de Jacobsschelp boven de entree. De schelp is het symbool voor pelgrims. Het zichtbaar dragen van de schelp, op de hoed of op de jas genaaid, gaf vroeger bescherming tegen struikrovers, die de dragers ervan uit ontzag met rust lieten.

Iets voorbij de ingang van de kerk ligt het Citypastoraat met daarvoor de herdenkingstegel voor kapelaan Reinier de Hosson van de Jacobusparochie. De kapelaan zette zich in het voorjaar van 1944 in voor onderduikers en andere slachtoffers van de Duitse onderdrukking. Hij verborg onder andere een radio-ontvanger in het tabernakel in de kerk. De kapelaan is nog in het zelfde jaar door de SD in Gronau geliquideerd.

Je bent van harte welkom om deze **pelgrimskerk** van binnen te bekijken. Binnen bieden we je een Jacobsschelp aan die je mee kunt nemen voor later op de route. Daarnaast is er een fototentoonstelling te zien met als thema de westerse koloniale geschiedenis in het Midden-Oosten.

Neem om verder te gaan de zijuitgang van de kerk. Sla na de uitgang rechtsaf terug naar de **Oude Markt**. Op de Markt meteen linksaf en dan nog eens links om de **Marktstraat** in te slaan.

Aan het einde van de Marktstraat kom je op een vijsprong. Hier loop je rechtdoor de **Brammelerstraat** in. Deze straat loopt uit op het **Hoedemakersplein**. Steek recht over de **M.H. Tromplaan** in. Ga op de Tromplaan op het rechter voetpad lopen.

3.

De **Tromplaan** loop je helemaal uit tot je aan je rechterhand (dus niet aan de linkerkant) het grote gebouw van **Saxion Hogeschool** ziet, na het verkeerslicht. Daarnaast kan je hier meedoen aan een muzikale activiteit georganiseerd door **Kunstruimte TETEM**.

Verlaat het plein van **Saxion Hogeschool** en steek de **Tromplaan** over de **Prinsestraat** in. Bij de kruising met de **Bisschopsstraat** oversteken en de **Prinsestraat** verder volgen. De flauwe bocht naar links brengt je bij de **Synagoge van Enschede**

Deze synagoge wordt beschouwd als een van de mooiste van West-Europa. Voor 3,50 euro kunt je binnen een kijkje nemen. Kinderen tot 5 jaar gratis en tot 12 jaar 2,50 euro. Let alsjeblieft op de volgende huisregels: Mannelijke bezoekers dienen in de synagoge een hoofdbedekking te dragen. Er zijn vers gewassen keppeltjes te leen, eventueel is je eigen hoofddeksel ook te gebruiken. Alle bezoekers dienen gepast gekleed te gaan, schouders, knieën en buik bedekt. De synagoge is koosjer, je mag geen eten en drinken mee naar binnen te nemen. Je kunt deze ingepakt achterlaten bij de garderobe.

Aan het einde van de **Prinsestraat** sla je rechtsaf de **Emmastraat** in. Vervolgens sla je bij de Kringloopwinkel linksaf de **Nieuwstraat** in.

4.

Op nummer 12 aan je rechterhand zie je de fabriek van **Hollandia Matzes**. Voor de fabriek staat een kraampje waar je een stukje matze voor onderweg krijgt uitgedeeld. Niet gelijk opeten, want bij de volgende stop is er de mogelijkheid om er iets lekkers op te leggen.

De Hollandia Matzefabriek staat al sinds 1933 op deze plek. Er wordt nog steeds op de zelfde traditionele manier matzes geproduceerd. Er zijn zelfs nog machines in bedrijf die stammen uit de begintijd van de fabriek.

5.

Na de matzefabriek loop je terug naar de **Emmastraat** en sla je linksaf.

In de **Emmastraat** vind je na 50 meter aan de linkerkant **Ecocentrum Emma**. Dit is de plek waar je je matze kunt beleggen.

Na **Ecocentrum Emma** loop je verder door de **Emmastraat** en ga je na een korte bocht naar links rechtsaf de **Tweede Emmastraat** in.

6.

Op de hoek in **het parkje** kom je een muzikale verrassing tegen.

Daarna blijf je de **Tweede Emmastraat** volgen aflopen (**Pathmossingel** oversteken) Vanaf hier kan je de moskee van de **Islamitische Vereniging Enschede en Omstreken** al zien liggen.

7.

Je bent welkom om de **moskee** te bezoeken.

De nieuwe moskee is in 2004 geopend. De kleuren en de vormgeving zijn vergelijkbaar met de traditionele west-mediterrane moskeeën. Typisch daarvoor is de vierkante minaret. Als je binnenkomt zie je een besloten hal, waar gebeden wordt, de nis in de qibla-muur, die de richting naar Mekka aangeeft en de preekstoel. Het gebouw bevat geen beelden of figuratieve kunst, een uiting van de eenheid van God. De versieringen die er zijn, dienen slechts ter verfraaiing en niet ter lering.

Na de **moskee** loop je terug, je steekt over en gaat linksaf de **Pathmossingel** op. Aan je rechterhand na de tennisbanen kom je een groen hek tegen waar je het **Volkspark** ingaat. Hiervandaan loop je rechtdoor in de richting van het **paviljoen De Jaargetijden**.

8

Onderweg zie je aan je linkerhand **TETEM** weer staan, nu met een andere creatieve activiteit. Ook daar kan je aan meedoen. We maken een kunstwerk dat in de **vluchtelingenopvang** in Enschede zal worden opgehangen.

Na de activiteit van **TETEM** loop je door in de richting van het paviljoen. Vlak ervoor sla je rechtsaf en loop je in de richting van het **bruggetje** en de **grote steen**.

i

De grote steen aan je rechterhand is een monument tegen zinloos geweld. Loop naar de steen en ontdek wat er op staat.

Je steekt het bruggetje over en loopt rechtdoor op dit pad. Vlak voor je het park uit zo lopen neem je het pad naar links. Dan zie je aan je linkerkant het **oorlogsmonument** liggen. Hier sla je op de kruising rechtsaf in de richting van dit monument.

i

Dit monument is gemaakt door Mari Andriessen en bestaat uit zes afzonderlijke beelden van een Nederlandse soldaat met geweer, een joodse vrouw met een kind op haar arm op weg naar het concentratiekamp, een gijzelaar, drie bewoners van een concentratiekamp, drie verzetsmensen en een vrouw met een kind in haar armen dat is omgekomen bij een bombardement.

Na het monument loop je het pad in recht tegenover het monument richting de **uitgang van het park**.

Als je het **Volkspark** verlaat ga je rechtdoor de **M.H. Tromplaan** in.

10

Op nummer 50 aan je linkerhand zie de **Syrisch-Orthodoxe st. Jacob van Sarugh kerk**. Hier staan de deuren voor je open. Daarnaast zullen er verschillende activiteiten zijn.

i

De kerk werd in 1984 geopend door patriarch zijne heiligheid Mor Ignatius Zakay Ī Beth. De inzegening van de kerk vond plaats in 1985 door wijlen aartsbisschop Mor Julius Īsa Çiçek. In 1996 werd het oude herenhuis, dat als gemeenschapszaal fungeerde, afgebroken om plaats te maken voor een multi-functioneel gebouw. De gemeenschap staat onder de geestelijke leiding van priester Abuna Paulus Akman, uit het dorp Arbo in Tur Abdin in zuidoost-Turkije, en telt meer dan 2000 Syrisch-Orthodoxe christenen.

Na de **Syrisch-Orthodoxe kerk** sla je linksaf en vervolg je de **M.H. Tromplaan** weer. Op een gegeven moment zie je hier aan je linkerhand weer het plein van de **Saxion Hogeschool**. Hier treedt het straatorkest de Vonk op.

Na het optreden van Vonk loop je verder over de **M.H. Tromplaan** en loop je een stukje de zelfde route als op de heenweg. Je loopt dus aan het einde van de M.H. Tromplaan ook weer de **Brammelerstraat** in.

Je loopt de zelfde route terug totdat je tegen **Boekhandel Broekhuis** aanloopt. Hier sla je linksaf **Noorderhagen** in.

11

Noorderhagen loop je door totdat je aan de linkerkant weer **Woongemeenschap de Wonne** ziet. Hier tegenover bevindt zich het **Muziekcentrum**. Daar zal vanaf 15:30 de ontmoetingsmarkt plaatsvinden. Om 16:15 uur vindt hier een gesprek om de Walk of Peace af te sluiten. Het gesprek gaat over de vraag hoe wij - gegeven alle internationale spanningen die ook van invloed zijn op onze samenleving - met elkaar in een vruchtbare dialoog kunnen blijven. Daarna wordt rond 17:00 uur het slotwoord van de Walk of Peace officieel uitgesproken.

NOOIT
meer
OORLOG

Vrede.
Wie
durft?

www.pactoorvreded.nl

Oecumenische pelgrimage van gerechtigheid en vrede

De Walk of Peace in Enschede vindt ook plaats in het kader van deze Pelgrimage. Tijdens de Assemblee Van de Wereldraad van Kerken in 2013 werd opgeroepen om samen op weg te gaan in een Pelgrimage van Gerechtigheid en Vrede.

Dus hoe staat het ermee?

Uit rapportages van de Wereldraad blijkt dat die Pelgrimage “werk in uitvoering” is. Voorbeelden van het werk van de Wereldraad in dit opzicht sinds de Assemblee: missies naar Korea, Oekraïne, Libanon, Israël/Palestina, Zuid-Soedan, Burundi, Columbia, Japan (Hiroshima), Nigeria en de Democratische Republiek Congo. Ook vergaderingen van het Uitvoerend Comité vonden bijvoorbeeld bewust plaats in het Midden Oosten - de wieg van jodendom, christendom en islam, een regio geteisterd door oorlog, gewapend geweld en gedwongen migratie (2014)- en Armenië, ten tijde van de herdenking van de genocide in 1915 (2015). Uit het werkprogramma blijkt verder dat de Pelgrimage het verbindende element is

waardoor deelprogramma's voortdurend op elkaar worden afgestemd.

Wat 2016 betreft werd vredesopbouw en verzoening als thematische – en Israël/Palestina als regionale focus gekozen. De regionale focus voor 2017 zal Afrika en meer in het bijzonder Nigeria zijn, vanwege de burgeroorlog met Boko Haram in het noorden en de oplopende spanningen tussen moslims en christenen.

De Algemeen Secretaris van de Wereldraad, Olav Tveit, vroeg zich recent af of we bereid zijn de grote uitdagingen van onze tijd aan te gaan en een veelkleurige gemeenschap te zijn met de nodige moed tot en toewijding aan gerechtigheid en vrede...

De Wereldraad zou zich moeten richten op wat Rechtvaardige Vrede werkelijk vraagt en hoe die nagestreefd kan worden in allerlei situaties waarin wij geroepen zijn om tekenen van hoop te zijn. Zo heeft de Wereldraad telkens aan de orde gesteld dat er geen militaire oplossing is voor de oorlog in Syrië en er op aangedrongen om vredesbesprekingen met alle betrokken partijen te voeren om dit zinloze dodelijke geweld te stoppen, zeker nu dit conflict ook grote gevolgen blijkt te hebben voor andere landen (Libanon, Jordanië, Turkije én Europa). De Wereldraad sprak een aantal keren met de speciale VN-gezant voor Syrië, Steffan de Mistura, die bevestigde de belangrijke rol die kerken én de interreligieuze dialoog, nationaal en globaal hebben in dit opzicht.

En ook onze Walk of Peace in Enschede staat in het teken van het zoeken naar vrede in het Midden Oosten! Laten we samen doorgaan op die weg van Gerechtigheid en Vrede!

Rees Nieuwerth,

vicevoorzitter Raad van Kerken in Nederland,
voorzitter Taakgroep Pelgrimage.

Woongemeenschap de Wonne

De Wonne is een interkerkelijke leefgemeenschap in het hartje van Enschede. In 1979 begonnen in een klooster uit 1868. Het is een plek van ontmoeting en gebed waar mensen in moeilijke situaties voor korte of langere tijd op verhaal kunnen komen. Het dak, geld en goed en de zorg voor elkaar worden samen gedeeld. Na een ingrijpende verbouwing enkele jaren geleden (noodzakelijk geworden door de komst van het Muziekkwartier) is het "een klooster waar de straat doorheen loopt".

De Jacobuskerk

De Jacobuskerk is een kerk met een brede zingeving. Je vindt er vele symbolen en een rijke geschiedenis. Door de bijzondere architectuur, neo-byzantijns, is deze kerk uniek in de wereld. Kijk eens naar de prachtige kleuren van de rozetramen. Beroemde kunstenaars hebben kunstwerken voor de Jacobuskerk gemaakt; Mari Andriessen en Charles Eyck bijvoorbeeld. Regelmatig vertrekken pelgrims vanaf de Jacobuskerk voor de voettocht van 2800 kilometer naar bedevaartsoord Santiago de Compostella in Spanje.

Saxion Hogeschool

Saxion is een hogeschool voor het hoger beroepsonderwijs. In Apeldoorn, Deventer en Enschede studeren ruim 26.000 studenten. Saxion biedt uiteenlopende opleidingen en een groot aantal bijzondere afstudeerrichtingen en specialisaties. Succesvol toepassen van innovatieve technologie is een belangrijke pijler van Saxion. Nieuwe technologieën bieden ongekennde mogelijkheden voor alledaagse vraagstukken als vergrijzing, duurzaamheid en veiligheid.

Foto: Martin Bruining

Saxion studenten en docenten actief op Lesbos

Op het plein voor de Hogeschool Saxion Enschede kunnen we ook even stilstaan bij de speciale band die de school heeft met vluchtelingen. Vijf studenten en drie docenten van Saxion hebben in februari een week maaltijden uitgedeeld aan vluchtelingen op het Griekse eiland Lesbos. “We zagen die vreselijke beelden op tv én de negatieve verhalen over vluchtelingen en we wilde daar wat tegenover stellen uit eigen ervaring”, zegt docent Marije Draaijer. ”

De groep ging op het eiland aan de slag voor de Stichting Because We Carry die allerlei noodzakelijke spullen verspreid onder vluchtelingen op Lesbos. De Saxion groep heeft twee maaltijden per dag uitgedeeld, meer dan 1.500 maaltijden per dag. Het geld voor een gedeelte van de maaltijden zamelden de studenten zelf in met een loterij, die 10.000 euro opleverde.

“Later besef je pas waar je ingezet hebt”, zegt student Steffy Rouwenhorst. “Jij weet dat je weer teruggaat maar de mensen die je helpt hebben geen idee wat ze verder te wachten staat. Achteraf zie ik twee kanten; het is mooi om er te zijn en écht iets te kunnen bijdragen, maar diep in je hart wil je eigenlijk dat het niet nodig is.”

De eigen onkosten betaalden de deelnemers zelf, met ondersteuning van Saxion. Steffy Rouwenhorst: “We praten er nog veel over, met de groep maar ook met iedereen die weet dat we geweest zijn, het was een heel indrukwekkende ervaring.” De Saxion groep heeft inmiddels ‘Foundation Nur’ opgericht, om het initiatief naar andere crisissituaties uit te breiden.

Synagoge van Enschede

De synagoge werd in 1927-1928 gebouwd in opdracht van de Nederlandse Israëlitische Gemeente te Enschede met financiële steun van de textielfabrikant S.N. Menko. Het gebouw vertoont invloed van de oriëntaalse stijl die vanaf 1850 bij de bouw van synagogen in zwang was. De grote gebedsruimte is origineel met onder meer de centraal geplaatste houten bima, de houten ark in de zuidwand en de houten banken. In het koepelgewelf zijn de symbolen van de twaalf stammen van Israël afgebeeld. De synagoge is van cultuur- en architectuurhistorisch belang, ook vanwege de herinnering aan de grote en belangrijke Joodse gemeenschap in Enschede voor de Tweede Wereldoorlog.

Hollandia Matzes

Bakkerij Hollandia Matzes is al sinds 1933 gevestigd aan de Nieuwstraat te Enschede. De karakteristieke, monumentale gevel is vorig jaar in oude luister hersteld. Hier worden de bekende, ronde Matzes en MatzeCrackers gebakken die bij velen met Pasen op tafel staan. Natuurlijk zijn ze het hele jaar door te koop voor ontbijt, lunch of tussendoor. Niet alleen lekker maar ook heel gezond. Want Matzes bevatten geen zout, suiker, vet of E-nummers.

Ecocentrum Emma

Ecocentrum Emma is een samenwerkingsverband tussen kleine duurzame ondernemers. U kunt hier onder andere een natuurvoedingswinkel, een Indiaas restaurant en een Afghaanse fietsenmaker vinden. Er is ook een voedselcoöperatie ter bevordering van biologische streekproducten.

Zelf iets doen; Steun 'Lessen in Vrede'

Met gevaar voor eigen leven zetten moedige Syriërs zich in voor vrede in hun stad, dorp of wijk. Zij geloven nog in een Syrië waar jongens en meisjes met verschillende religieuze en etnische achtergronden samen kunnen komen. Deze lessen in vrede worden door heel Syrië georganiseerd en kunnen steun uit Nederland goed gebruiken. Help je mee?

Steun Ahmed

Een voorbeeld van 'Lessen in vrede' is het werk van Ahmed uit de Syrische stad Saraqeb. Hij zet zich in voor alle kinderen en jongeren die in de stad zijn achtergebleven. Met de theaterlessen ervaren ze wat vrolijkheid en voelen ze zich weer thuis. Zo krijgen ze weer perspectief. Hij biedt een alternatief voor het geweld dat overal aanwezig is. Humor is het belangrijkste ingrediënt van de theaterlessen die Ahmed geeft. "Dan hoor je weer gelach, dat geeft zo'n goed gevoel. Ik hoop dat kinderen en jongeren zich weer thuis gaan voelen in Syrië."

Iedereen kan iets doen

Niemand kan in zijn eentje op tegen oorlog en geweld. Ook Ahmed niet. Samen maken we een verschil. Iedereen die in vrede gelooft kan iets doen. Ook jij. Wil je Ahmed en andere moedige mensen wereldwijd steunen, doneer dan nu voor 'Lessen in vrede'.

Met jouw gift kunnen wij hen bijvoorbeeld onderdak geven voor 'Lessen in vrede' en brandstof kopen voor licht en verwarming. Of creatieve materialen aanschaffen zoals kostuums en schmink.

Maak je bijdrage over op:
IBAN NL03 TRJO 0390 5150 00
t.n.v. PAX in Utrecht
o.v.v. Lessen in Vrede

الذين لله
والأرضوا جميع
فتطعم البنية في كل الديات
و لكن لا تطعم العيش من دون
الذين واللام

je
DOEN

redesvlag

Moskee

De moskee is onderdeel van De Islamitische Vereniging Enschede en Omgeving en is van 2004. De kleuren en de vormgeving van de moskee zijn vergelijkbaar met de traditionele west-mediterrane moskeeën. Binnen de moskee worden via verschillende commissies activiteiten georganiseerd. Hierbij moet gedacht worden aan Nederlandstalige lezingen, Islamitische lessen op het gebied van geloofsleer, moskeedagen en zusteravonden.

Syrisch- Orthodoxe kerk

Syrische christenen zijn verspreid over de hele wereld van het Midden-Oosten tot Europa en Noord-Amerika en in India, vooral op Sri Lanka. De liturgie is in het Syrisch. De overlevering leert dat de kerk gesticht is door Petrus en dat hij haar eerste patriarch was vóór zijn vertrek naar Rome. De kerk is gewijd aan Mor Jacob da'Sroeg, 'de Harp van de Heilige Geest', befaamd om zijn preken in verzen (mimre). Door zijn prachtig gestileerde schrijfkunst en zijn onderwijs in de orthodoxe leer wordt hij gezien als 'De Meester' en 'de citer van de Orthodoxe kerk'.

TETEM kunstruimte

TETEM verbindt kunst en maatschappij. Naast een beeldend programma richt TETEM zich op toegepaste kunst en het gebruik van kunst in educatieve, sociale en ruimtelijke processen. TETEM ontwikkelt tentoonstellingen en lab-events, start en begeleidt opdrachten, ontwikkelt trainingsprogramma's op het gebied van cultureel ondernemen, biedt cultuureducatie aan kinderen, jongeren en volwassenen en ondersteunt initiatieven in leegstandsbeheerprogramma's.

Het is vrede

Hoor de mensen lopen in de Walk of Peace. Hoor ze lachen, hoor ze praten. Hoor de Nederlander aan de Syriër uitleggen wat het woord kletsmajoor betekent. “Nee, het is niet iemand uit het leger die kletsen uitdeelt, het is iemand die je de oren van je kop lult, meestal over niets.” Dat kan, lullen over niets, als het vrede is. In Enschede liggen geen mijnen of bembommen. Er zitten geen sluipschutters op daken. Er zijn geen roadblocks, de Technische Universiteit wordt niet gebombardeerd. Hier ruikt de brandweer uit voor bejaarde katten die de boom, waarin ze te hoog waren geklommen, niet meer uit durven.

Wij zetten stappen, stappen voor vrede in vrede. Voor vrede kunnen we nooit genoeg lopen.

Nee, we lopen niet voor niets, we zijn niet naïef. Iedereen die gelooft dat oorlog alles kan oplossen, die is naïef. Oorlog is angst vermomd als moed. Oorlog is onvermogen tot menselijk contact. Oorlog is wij tegen zij, terwijl wij allemaal wij zijn. Geen mens, ook zij die oorlog willen, wil sterven in de strijd. Iedereen wil toch uiteindelijk vrede. Dus leg die wapens neer, het heeft al veel te lang geduurd.

Vincent Bijlo

PAX Ambassadeur van Vrede

Het Leger des Heils

Het Leger des Heils is een internationale beweging en behoort tot de universele christelijke kerk. Zijn boodschap is gebaseerd op de Bijbel. Zijn dienstverlening wordt gestimuleerd door de liefde tot God. Zijn opdracht is het Evangelie van Jezus Christus te prediken en in Zijn naam menselijk nood te lenigen zonder enige vorm van discriminatie. Deze missie geeft het Leger des Heils handen en voeten in velerlei vorm, in 127 landen

Muziekcentrum Enschede

In het Muziekcentrum Enschede kunnen muzikliefhebbers jaarlijks terecht voor meer dan 130 concerten. Het is één van de belangrijkste concertzalen van Nederland en biedt een breed aanbod op het gebied van muziek voor geheel Twente en het Duitse grensgebied. Het Muziekcentrum Enschede vormt samen met het Wilinktheater, poppodium Atak, Nederlandse Reisopera, Orkest van het Oosten, Kaliber Kunstenschool en ArtEZ Conservatorium het Nationaal Muziekkwartier.

Ontmoetingsmarkt

Tijdens de ontmoetingsmarkt staan verschillende nationale- en lokale organisaties met een informatiestand in de foyer van het muziekcentrum. Deze organisaties sluiten allemaal aan bij het thema van de Walk of Peace. Tijdens deze markt zal er ruim voldoende te doen, te eten & te drinken, te horen en te zien zijn. Organisaties die op de ontmoetingsmarkt staan zijn onder andere Stichting Ebru, Tent of Nations, de Openbare Bibliotheek Enschede & Stichting Hurmet.

Slotgesprek

Aansluitend aan de ontmoetingsmarkt zal tussen 16:45-17:00 uur een slotgesprek plaatsvinden in de zaal van het Muziekcentrum gesprek over hoe vrede verbindt in de stad (en gemeenschap). Aansluitend op dit gesprek zal om 17:00 uur het officiële slotwoord van de Walk of Peace uitgesproken worden. Aansluitend op de ontmoetingsmarkt zal om 19:00 uur het Syrisch Ornina Orkest, bestaande uit professionele musici uit Syrië, een concert geven in het Muziekcentrum. eelnemers van de Walk of Peace hebben op vertoon van dit informatieboekje gratis toegang tot dit concert.

Wat gebeurt er verder in de vredesweek in Enschede?

.....

In het kader van festival de Oriënt **de andere activiteiten** op een rijtje

- ◆ Zondag 18/9 Muziekcentrum
Syrisch Ornina orkest, bestaande uit professionele musici uit Syrië, thans voor het merendeel verblijvend in asielzoekerscentra in Overijssel.
- ◆ Maandag 19/9 Concordia
Filmvertoning "Long Road Ahead" over vluchtelingen die in Noord-Irak worden opgevangen, met inleiding vanuit hulporganisatie Dorcas en opening foto-tentoonstelling Andy Spyra.

- ◆ Dinsdag 20/9 Vrijhof (UT)
Studium Generale lezing "Syria at War" met Syrische en Nederlandse journalisten Fouad Hallak, Sakir Khader en Lex Runderkamp.
- ◆ Woensdag 21/9 Ontmoetingskerk
Viering Internationale Dag van de Vrede met o.a. Onno van Veldhuizen, burgemeester van Enschede, en verschillende scholieren.
- ◆ Donderdag 22/9 Concordia
Göksel Yilmaz Ensemble speelt Arabische, Armeense, Koerdische en Turkse liederen en muziek uit het Midden-Oosten.
- ◆ Vrijdag 23/9 Oase
Kampvuurbijeenkomst op de grens met Pax Christi Münster.
- ◆ Zaterdag 24/9 Bibliotheek
muzikaal optreden vluchtelingenkinderen.
- ◆ Zondag 25/9 Concordia
lunchlezing door Andy Spyra over zijn fototentoonstelling over vluchtelingenopvang wereldwijd.

Een beter land

Ze trekken over bergen,
doorkruisen de woestijn
of zwerven over zeeën
om vrij te zijn.

Waar de oorlog teistert,
Waar de honger wordt
moeten ze uit huis vandaan
en zwerven dan voorgoed.

Iedereen blijft hopen
dat hij nog een toekomst heeft.
Rust voor zijn vermoeide hoofd,
een plek waar hij in vrede leeft.

Laat me niet verrekken,
pak me bij de hand
en we vinden misschien samen
ooit nog een beter land.

De eeuwen door klinkt in de nacht
Steeds diezelfde bange klacht:
Waar is thuis?
Waar is thuis?
Iedereen blijft hopen
dat hij nog een toekomst heeft.
Rust voor zijn vermoeide hoofd,
een plek waar hij in vrede leeft.
Als je maar dichtbij blijft
gaan we hand in hand
en zullen we de grens passeren
van een nieuw en beter land.

.....

De **Walk of Peace** is
mogelijk gemaakt door:

Het XminY fonds, Soroptimist club Enschede, Het Leger des Heils, het Muziekcentrum Enschede, De Wonne, de St. Jacobuskerk, de Syrisch-Orthodoxe kerk, Hogeschool Saxion, de Moskee IVEO, Kunstruimte TETEM, Matzefabriek Hollandia, de Raad van Kerken, Enschede voor Vrede en PAX.

.....